APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF3507

[Total No. of Pages : 4

[6634]-165

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LCC - 0601 : CONSTITUTIONAL LAW - II

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions in Part-A carrying 15 marks each.*
2) *Answer any three questions in Part-B carrying 10 marks each.*
3) *Answer Q.10 in Part-C as per the given direction.*

CLWP012101 123.63.142.18 13/05/2026 09:31:11

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Write a detail note on essential characteristics of India federalism.

Q2) Explain the principles for interpretation of legislative lists under the Indian Constitution.

Q3) Discuss in detail the procedure of appointment of Supreme Court judges with the help of judicial decisions.

Q4) Discuss the powers and functions of Governor under the Constitution of India.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Discuss the powers and functions of Attorney General of India.

Q6) Discuss in detail the concept of national emergency and it's implications.

Q7) Explain the composition, powers and functions of local self-governing bodies.

Q8) Critically evaluate the anti defection law as enshrined in Constitution of India.

Q9) Discuss the functions of Election Commission of India.

PART - C

Q10) Write Short Notes on: (Any TWO). **[2×5=10]**

a) Administrative tribunals.

b) UPSC

c) Inter State Council

d) National Commissions for SCs and STs.

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 13/05/2026 09:31:11

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3507

[6634]-165

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LCC - 0601 : CONSTITUTIONAL LAW - II

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :-

1) भाग–अ मधील प्रत्येकी 15 गुणांच्या कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
2) भाग–ब मधील प्रत्येकी 10 गुणांच्या कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
3) भाग–क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे दिलेल्या निर्देशानुसार उत्तर लिहा.

CLWP012101 123.63.142.18 13/05/2026 09:31:11

भाग–अ [2×15=30]

प्र.1) भारतीय संघराज्याच्या मूलभूत वैशिष्ट्यांवर सविस्तर टिप लिहा.

प्र.2) भारतीय संविधानाअंतर्गत वैधानिक सूचीच्या अन्वयार्थाची तत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.3) न्यायिक निर्णयांच्या मदतीने सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांच्या नेमणुकीच्या प्रक्रियेवर सविस्तरपणे चर्चा करा.

प्र.4) भारतीय संविधानांतर्गत राज्यपालाचे अधिकार आणि कार्य यांबद्दल चर्चा करा.

CLWP012101 123.63.142.18 13/05/2026 09:31:11

CLWP012101 123.63.142.18 13/05/2026 09:31:11

भाग–ब [3×10=30]

प्र.5) भारताच्या महाधिवक्त्यांचे अधिकार आणि कार्य यांबद्दल चर्चा करा.

प्र.6) राष्ट्रीय आणीबाणी आणि त्याचे परिणाम यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.7) स्थानिक स्वराज्य संस्थांची रचना, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.8) भारतीय संविधानात नमूद केलेल्या पक्षांतरबंदी कायद्याचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.

प्र.9) भारतीय निवडणूक आयोगाच्या कार्यांची चर्चा करा.

भाग–क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [2×5=10]

अ) प्रशासनिक न्यायाधिकरणे

ब) यूपीएससी

क) आंतरराज्य परिषद

ड) अनुसुचित जाती व अनुसुचित जमाती यांसाठी राष्ट्रीय आयोग

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 13/05/2026 09:31:11

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-3508

[Total No. of Pages : 4

[6634]-166

F.Y. LL.B.

LCC-0602 : LAW OF CONTRACT - II

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *All Parts are compulsory.*
2) *Answer any two questions from Part A Each question in Part A is for 15 marks.*
3) *Answer any three questions from Part B Each question in Part B is for 10 marks.*
4) *Answer any two questions from Part C Each question in Part C is for 5 marks.*

CLWP012101 123.63.42.18 15/05/2026 09:38:46

PART - A

[2 × 15 = 30]

Q1) Explain the nature, essential features and extent of liability under a contract of indemnity. Discuss the rights of the indemnity holder with suitable illustrations.

Q2) Define a contract of guarantee. Explain continuing guarantee, revocation of guarantee and discharge of surety under the Indian Contract Act, 1872.

Q3) Discuss the rights, duties and liabilities of a bailee towards the bailor and third parties under the Law of bailment.

Q4) Explain the concept of agency. Discuss different kinds of agents and the modes of creation and termination of agency.

PART - B [3 × 10 = 30]

Q5) Write in detail the Incoming and Outgoing Partner and their rights and duties in detail.

Q6) Discuss the rights and duties of pawnor and pawnee under a contract of pledge.

Q7) Explain implied conditions and warranties under the Sale of Goods Act, 1930.

Q8) What is partnership? Discuss the relation of partners with third parties and implied authority of partners.

Q9) Explain the rule of Caveat Emptor and its exceptions.

PART - C [2 × 5 = 10]

Q10) **Write short notes on any two of the following :**

a) Finder of Goods as Bailee

b) Bank Guarantee

c) Unpaid Seller

d) Minor as a Partner

⌘⌘⌘

CLWP012101 123.63.142.18 15/05/2026 09:38:46

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-3508

[6634]-166

F.Y. LL.B.

LCC-0602 : LAW OF CONTRACT - II

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *सर्व भाग अनिवार्य आहेत.*
2) *भाग अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.*
3) *भाग ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.*
4) *भाग क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.*

CLWP012101 123.63.142.18 15/05/2026 09:38:46

भाग - अ **[2 × 5 = 30]**

प्रश्न 1) क्षतिपूर्ती करारांतर्गत दायित्वाचे स्वरूप, आवश्यक वैशिष्ट्ये आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. योग्य उदाहरणांसह क्षतिपूर्ती धारकाच्या हक्कांवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) हमी कराराची व्याख्या करा. भारतीय करार कायदा, 1872 अंतर्गत निरंतर हमी, हमी रद्द करणे आणि जामीनदाराची मुक्तता स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) जामीनकी कायद्यानुसार जामीनदार आणि तृतीय पक्षांप्रति जामीनदाराचे हक्क, कर्तव्ये आणि दायित्वे यावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) एजन्सीची संकल्पना स्पष्ट करा. विविध प्रकारचे एजंट आणि एजन्सीची निर्मिती व समाप्तीच्या पद्धती यावर चर्चा करा.

भाग - ब [3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) येणारे आणि जाणारे भागीदार आणि त्यांचे हक्क व कर्तव्ये सविस्तरपणे लिहा.

प्रश्न 6) गहाण करारांतर्गत गहाण ठेवणारा आणि गहाण घेणारा यांचे हक्क आणि कर्तव्ये यावर चर्चा करा.

प्रश्न 7) वस्तू विक्री कायदा 1930 अंतर्गत अंतर्भूत अटी आणि हमी स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) भागीदारी म्हणजे काय? भागीदारांचे तृतीय पक्षांशी असलेले संबंध आणि भागीदारांच्या अंतर्भूत अधिकारावर चर्चा करा.

प्रश्न 9) खरेदीदाराने सावध राहावे (Caveat Emptor) हा नियम आणि त्याचे अपवाद स्पष्ट करा.

भाग - क [2 × 5 = 10]

प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त टीपा लिहा.

अ) वस्तू शोधणारा जामीनदार म्हणून

ब) बँक गॅरंटी

क) पैसे न दिलेला विक्रेता

ड) अल्पवयीन भागीदार म्हणून

⌘⌘⌘

CLWP012101 123.63.142.18 15/05/2026 09:38:46

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF3509

[Total No. of Pages : 4

[6634]-167

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LAW

LCC-0603 : Family Law - II

(CBCS 2023 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *All Parts are compulsory.*
2) *Answer any two questions from Part A, Each question in Part A is for 15 marks.*
3) *Answer any three questions from Part B, Each question in Part B is for 10 marks.*
4) *Answer any two questions from Part C, Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A [2×15=30]

Q1) Discuss the law relating to intestate succession for a Hindu male under the Hindu Succession Act, 1956.

Q2) Explain the kinds of legacies. Elaborate the provisions regarding ademption of legacies under the Indian Succession Act, 1925.

Q3) Explain the nature and characteristics of Hiba (Gift) under Muslim law, including essentials and valid types.

Q4) Explain the concept of Joint Family under Hindu Law? How is it different from Coparcenary? In how many categories is property divided?

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Explain the general principles of inheritance under Muslim Law and the differences between Sunni and Shia schools.

Q6) Elaborate the powers and duties of a Karta of a Joint Family with the help of decided cases.

Q7) Discuss the rules of succession applicable to a Christian dying intestate.

Q8) Discuss the provisions relating to the execution, attestation, and construction of a Will.

Q9) What is the right of pre-emption (Shufa) under Muslim law? Discuss its nature, the essential conditions for claiming this right, the legal formalities required, and the devices that may be used to evade the right of pre-emption..

PART - C

Q10) Attempt any two of the following. **[2×5=10]**

a) A, a Parsi dies intestate, leaving behind him, his wife, son and daughter and both his parents. Determine the shares of each heir.

b) A testator made a will attested by X and Y. A legacy of 10,000 was given under the will to X's wife and another legacy of 10,000 to Y's son. Explain the effect of legacy and will.

c) Mohsin, a Muslim male makes a gift of his undivided share in land to his friend Yusuf. State the effect of this gift.

d) A Hindu Female dies intestate leaving behind her a legitimate daughter, an illegitimate son and a step son. Devolve her property.

CLWP012101 123.63.142.18 19/05/2026 09:30:18

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3509

[6634]-167

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LAW

LCC-0603 : Family Law - II

(CBCS 2023 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :- 1) भाग–अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.

2) भाग–ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.

3) भाग–क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग–अ [2×15=30]

प्र.1) हिंदू उत्तराधिकार कायदा, 1956 अंतर्गत हिंदू पुरूषाच्या मृत्युपत्राशिवाय होणाऱ्या उत्तराधिकारासंबंधीच्या कायद्याची चर्चा करा.

प्र.2) वारसा हक्काचे प्रकार स्पष्ट करा. भारतीय वारसा हक्क कायदा, 1925 अन्वये वारसा हक्क रद्द करण्यासंबंधीच्या तरतुदी सविस्तर सांगा.

प्र.3) मुस्लिम कायद्यानुसार हिबा (भेट) चे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये, आवश्यक बाबी आणि वैध प्रकारांसह स्पष्ट करा.

प्र.4) हिंदू कायद्यानुसार संयुक्त कुटुंबाची संकल्पना स्पष्ट करा. ते सहदायित्वापेक्षा कसे वेगळे आहे? मालमत्तेची विभागणी किती प्रकारांमध्ये केली जाते?

CLWP012101 123.63.142.18 19/05/2026 09:30:18

भाग–ब [3×10=30]

प्र.5) मुस्लिम कायद्यानुसार वारसा हक्काची सर्वसाधारण तत्वे आणि सुन्नी व शिया पंथांमधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.6) न्यायनिर्णित प्रकरणांच्या आधारे संयुक्त कुटुंबाच्या कर्त्याचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.

प्र.7) मृत्युपत्र न करता मरण पावलेल्या ख्रिश्चन व्यक्तीला लागू होणाऱ्या वारसा हक्काच्या नियमांवर चर्चा करा.

प्र.8) मृत्युपत्राची अंमलबजावणी, साक्ष आणि अन्वयार्थ यासंबंधीच्या तरतुदींवर चर्चा करा.

प्र.9) मुस्लिम कायद्यानुसार अग्रक्रय हक्क (शुफा) म्हणजे काय? त्याचे स्वरूप हा हक्क सांगण्यासाठी आवश्यक असलेल्या अटी, लागणारी कायदेशीर औपचारिकता आणि अग्रक्रय हक्क टाळण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या युक्त्या यांवर चर्चा करा.

भाग–क

प्र.10)खालील विषयांवर संक्षिप्त टीपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [2×5=10]

अ) ‘अ’ नावाचा एक पारशी व्यक्ती मृत्युपत्र न करता मरण पावतो. त्याच्या पश्चात तो, त्याची पत्नी, मुलगा, मुलगी आणि त्याचे आई–वडील असा परिवार आहे. प्रत्येक वारसाचा वाटा निश्चित करा.

ब) एका मृत्युपत्रकर्त्याने X आणि Y यांच्याकडून साक्षांकित केलेले मृत्युपत्र बनवले. मृत्युपत्रानुसार X च्या पत्नीला 10,000 रूपयांचा वारसा आणि Y च्या मुलाला 10,000 रूपयांचा दुसरा वारसा देण्यात आला. वारसा आणि मृत्युपत्राचा परिणाम स्पष्ट करा.

क) मोहसिन नावाचा एक मुस्लिम पुरूष जमिनीतील आपला अविभाजित हिस्सा आपला मित्र युसुफ याला भेट देतो. यो भेटीचा परिणाम सांगा.

ड) एक हिंदू स्त्री मृत्युपत्र न करता मरण पावते. तिच्या पश्चात एक सख्खी मुलगी, एक अनौरस मुलगा आणि एक सावत्र मुलगा आहे. तिच्या मालमत्तेचे वाटप करा.

CLWP012101 123.63.142.18 19/05/2026 09:30:18

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF3510

[Total No. of Pages : 4

[6634]-168

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LCC-0604 : JURISPRUDENCE

(2023 CBCS Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any 2 questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any 3 questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer any 2 questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*

CLWP012107 23.63.42.18 21/05/2026 09:29:09

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Discuss the characteristics, purposes and classification of law along with the relationship between law and morality.

Q2) Explain the concept of Friedrich Carl von Savigny's Volkgeist theory.

Q3) Define Legislation and explain its meaning, nature and kinds.

Q4) Explain the revival of Natural Law theory with special reference to the contribution of Lon L. Fuller and the concept of "Morality of Law."

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Critically examine Feminist Legal theory's contribution to the development of modern jurisprudence.

Q6) Explain the concept of liability. Distinguish between civil and criminal liability.

Q7) Define Obligation and the various sources of obligations.

Q8) Define Vicarious Liability and explain the principles of vicarious liability in Civil law with suitable illustrations.

Q9) "Law is a tool of Social Engineering." Discuss this statement in the light of Roscoe Pound's theory.

PART - C

Q10) Short notes on any two. [2×5=10]

a) Custom

b) Dead Person

c) Liability of Corporations

d) Doctrine of prospective overruling

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 21/05/2026 09:29:09

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3510

[6634]-168

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LCC-0604 : JURISPRUDENCE

(2023 CBCS Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :-
1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग-क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ [2×15=30]

प्र.1) कायद्याची वैशिष्ट्ये, उद्देश आणि वर्गीकरण यांसह कायदा आणि नैतिकता यांच्यातील संबंधावर चर्चा करा.

प्र.2) फ्रेडरिक कार्ल वॉन सॅव्हिग्नीच्या 'वोल्क्सगाइस्ट' सिद्धांताची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) कायद्याची व्याख्या करा आणि त्याचा अर्थ, स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) लॉन एल. फुलर यांचे योगदान आणि "कायद्याची नैतिकता" या संकल्पनेच्या विशेष संदर्भासह नैसर्गिक कायदा सिद्धांताच्या पुनरूज्जीवनाचे स्पष्टीकरण द्या.

CLWP012101 123.63.142.18 21/05/2026 09:29:09

भाग-ब [3×10=30]

प्र.5) आधुनिक न्यायशास्त्राच्या विकासात स्त्रीवादी कायदेशीर सिद्धांताच्या योगदानाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्र.6) दायित्वाची (Liability) संकल्पना स्पष्ट करा. दिवाणी आणि फौजदारी दायित्वामधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.7) दायित्वाची (Obligation) व्याख्या करा आणि दायित्वाचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.

प्र.8) प्रतिनिधिक दायित्वाची व्याख्या करा आणि दिवाणी कायद्यातील प्रतिनिधिक दायित्वाची तत्त्वे योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्र.9) "कायदा हे सामाजिक अभियांत्रिकीचे एक साधन आहे." रॉस्को पाउंडच्या सिद्धांताच्या प्रकाशात या विधानावर चर्चा करा.

भाग-क

प्र.10) कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त टिपा लिहा. [2×5=10]

अ) सानुकूल

ब) मृत व्यक्ती

क) कॉर्पोरेशन्सची जबाबदारी

ड) संभाव्य रद्दीकरणाचे तत्त्व

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 21/05/2026 09:29:00

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3511

SEAT No. : [ ]

[Total No. of Pages : 4

[6634]-169

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE 0605 : ELECTION LAW

(2023 CBCS Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any three questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer question No.10 from Part-C as directed. The question No.10 is for 10 marks.*

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Write a detailed note on elections to

a) Lok Sabha and Rajya Sabha in Union Parliament, and

b) Vidhan Sabha and Vidhan Parishad in State Legislatures.

Q2) How did the 2003 PUCL and 2013 Lily Thomas cases reform Indian elections? What is the procedure to nominate candidates and for candidates to withdraw?

Q3) Explain how Electoral Rolls are prepared and revised for Central and State elections in India. What is the procedure for raising of claims and objections?

Q4) Democracy requires the representation and participation of the people. Write a detailed note on conduct of elections under Conduct of Election Rules, 1961.

CLWP010321 210.16.94.2 23/05/2026 09:38:46 in-pmr-static-2-94-16-210

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Elaborate upon the powers and functions of the Election Commission of India. Also describe jurisdiction of the High Courts with respect to elections in India.

Q6) Discuss the Presidential and Vice-Presidential elections under the Constitution.

Q7) Write a detailed note on the provisions of the Model Code of Conduct. What consequences are election candidates liable to face if they violate the MCC?

Q8) Why are election symbols important in India? Describe how parties are allotted symbols and how disputes over them are resolved in case of splits or mergers.

Q9) Critically analyse how the 1978 Mohinder Singh Gill and 1985 Lakshmi Charan Sen decisions impacted the power and functions of the Election Commission.

PART - C

[2×5=10]

Q10) Write short notes on any TWO.

a) Voting Procedure on Polling Day

b) Registration and Recognition of Political Parties

c) Kihota Hollohon v. Zachilhu, AIR 1993 SC 412

d) Delimitation of Constituencies

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP010321 210.16.94.2 23/05/2026 09:38:46 in-pnq-static-2-94-16-210

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3511

[6634]-169

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE0605 : ELECTION LAW

(2023 CBCS Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :-

1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांकरिता आहे.
2) भाग-ब मधील कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांकरिता आहे.
3) भाग-क मधील प्रश्न क्र. 10 दिलेल्या निर्देशानुसार उत्तर द्या. प्रश्न क्र. 10 हा 10 गुणांकरिता आहे.

भाग-अ [2×15=30]

प्र.1) अ) केंद्रीय संसदेतील लोकसभा व राज्यसभेच्या निवडणुका आणि

ब) राज्य विधान मंडळातील विधानसभा व विधान परिषद यांच्या निवडणुकांची सविस्तर नोंद लिहा.

प्र.2) 2003 च्या पीयूसीएल (PUCL) आणि 2013 लिली थॉमस (Lily Thomas) प्रकरणांनी भारतीय निवडणुकांमध्ये सुधारणा कशी केली? उमेदवारांना देण्याची आणि उमेदवारांनी माघार घेण्याची (nomination and withdrawal) प्रक्रिया काय आहे?

प्र.3) भारतातील केंद्रीय व राज्य निवडणुकांसाठी मतदार याद्या कशा तयार केल्या (prepared) जातात व त्यात सुधारणा (revised) कशा केल्या जातात ते स्पष्ट करा. दावे आणि हरकती उपस्थित (claims and objections) करण्याची प्रक्रिया काय आहे?

प्र.4) लोकशाहीत लोकांचे प्रतिनिधित्व आणि सहभाग आवश्यक असतो. निवडणूक नियम, 1961 अंतर्गत निवडणुका आयोजित करण्याविषयी सविस्तर टीप लिहा.

CLWP010321 210.16.94.2 23/05/2026 09:38:46 in-pnq-static-210-16-94-210

[3×10=30]

भाग–ब

प्र.5) भारतीय निवडणूक आयोगाचे (Election Commission of India) अधिकार व कार्ये विशद करा. तसेच भारतातील निवडणुकांच्या संदर्भात उच्च न्यायालयांच्या कार्यक्षेत्राचे (jurisdiction) वर्णन करा.

प्र.6) संविधानानुसार होणाऱ्या राष्ट्रपती व उपराष्ट्रपतीपदाच्या निवडणुकांची चर्चा करा.

प्र.7) आदर्श आचारसंहितेच्या तरतुदींवर (Model Code of Conduct) सविस्तर टीप लिहा. एमसीसीचे (MCC) उल्लंघन केल्यास निवडणूक उमेदवारांना कोणत्या परिणामांना सामोरे जावे लागेल?

प्र.8) भारतात निवडणूक चिन्हांना महत्त्व का आहे? पक्षांना चिन्हे कशी वाटप केली जातात आणि विभाजन (splits and mergers) किंवा विलीनीकरणाच्या बाबतीत त्यांच्यावरील वाद कसे सोडवले जातात याचे वर्णन करा.

प्र.9) 1978 च्या मोहिंदरसिंग गिल (Mohinder Singh Gill) आणि 1985 च्या लक्ष्मी चरण सेन (Lakshmi Charan Sen) यांच्या निर्णयांचा निवडणूक आयोगाच्या अधिकारावर आणि कार्यावर कसा परिणाम झाला याचे समीक्षात्मक विश्लेषण करा.

भाग–क

प्र.10) लहान टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) [2×5=10]

अ) मतदानाच्या दिवशी मतदानाची प्रक्रिया (Voting Procedure on Polling Day)

ब) राजकीय पक्षांची नोंदणी आणि मान्यता (Registration and Recognition of Political Parties)

क) किहोता होलोहोन v. झचिल्हू, एआयआर 1993 एससी 412

ड) मतदारसंघांचे परिसीमन (Delimitation of Constituencies)

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP010321 210.16.94.2 23/05/2026 09:38:46 in-pnq-static-2-94-16-210

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF3512

[Total No. of Pages : 4

[6634]-170

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE0606 : INSURANCE LAW

(CBCS 2023 Pattern) (Semester - II)

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:31:19

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any three questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer any two from Part-C Each question in Part-C is for 5 Marks.*

PART - A **[2×15=30]**

Q1) What is 'Insurance'? Elaborate on the Nature, Significance and Functions of Insurance.

Q2) Discuss the Principle of Indemnity in the light of the contract of insurance with apt case laws.

Q3) Define the Contract of Insurance? Discuss the formation of an insurance contract in detail.

Q4) Define Marine Insurance. Explain the meaning and types of marine insurance.

PART - B

[3×10=30]

Q5) What is Life Insurance? Explain different kinds of Life insurance in detail.

Q6) Elaborate on the Doctrine of Utmost Good Faith in detail with relevant case laws.

Q7) What is Motor Vehicle Insurance? Explain the category of offences under Motor Vehicles Act, 1988.

Q8) Write in detail Cyber insurance and data protection.

Q9) Explain Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana in detail.

PART - C

Q10) Write short notes on any Two. **[2×5=10]**

a) Doctrine of Proximate Cause

b) Nomination and Assignment

c) Fire Insurance

d) Reinsurance

e) Types of Health Insurance

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:31:19

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:31:19

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:31:19

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3512

[6634]-170

First Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE0606 : INSURANCE LAW

(CBCS 2023 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :-
1) भाग–अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग–ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग–क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:31:19

भाग–अ [2×15=30]

प्र.1) 'विमा' म्हणजे काय? विम्याचे स्वरूप, महत्त्व आणि कार्ये यावर सविस्तर विवेचन करा.

प्र.2) विमा कराराच्या संदर्भात, योग्य न्यायनिर्णयांसह नुकसानभरपाईच्या तत्त्वावर चर्चा करा.

प्र.3) विमा कराराची व्याख्या करा. विमा करार कसा तयार होतो यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.4) सागरी विम्याची व्याख्या करा. सागरी विम्याचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा.

भाग-ब [3×10=30]

प्र.5) जीवन विमा म्हणजे काय? जीवन विम्याचे विविध प्रकार सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्र.6) अत्यंत सद्भावनेच्या सिद्धांतावर संबंधित न्यायनिर्णयांसह सविस्तर विवेचन करा.

प्र.7) मोटार वाहन विमा म्हणजे काय? मोटार वाहन कायदा, 1988 अंतर्गत गुन्ह्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.8) सायबर विमा आणि डेटा संरक्षण यावर सविस्तर लिहा.

प्र.9) प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेचे सविस्तर विवेचन करा.

भाग-क

प्र.10) कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त टिपा लिहा. [2×5=10]

अ) निकटवर्ती कारणाचा सिद्धांत (Doctrine of Proximate Cause)

ब) नामनिर्देशन आणि हस्तांतरण (Nomination and Assignment)

क) अग्निविमा (Fire Insurance)

ड) पुनर्विमा (Reinsurance)

इ) आरोग्य विम्याचे प्रकार (Types of Health Insurance)

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:31:19

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-3513

[Total No. of Pages : 4

[6634]-171

First Year LL.B.

(Three Year Law Course)

LDSE-0607 : PENOLOGY AND VICTIMOLOGY

(2023 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any 2 questions in part 'A' carrying 15 Marks each.*
2) *Answer any 3 questions in part 'B' carrying 10 Marks each.*
3) *Answer any 2 short notes in part 'C' carrying 10 Marks each.*

PART - A

Attempt any two : **[2 × 15 = 30]**

Q1) Define Penology. Discuss its nature and crime control mechanism in India.

Q2) Define Punishment and discuss the theories and forms of Punishment.

Q3) Discuss in detail the police organization under state government and legal functions of police.

Q4) Explain the types of prison and prisoners. Discuss in detail the problems of prisons.

PART - B

Attempt any three : **[3 × 10 = 30]**

Q5) Discuss in detail the concept of access to Justice.

Q6) Explain in detail the concept of open prisons. Critical appreciation of the working of the Open Prison.

Q7) Explain in detail the concept of Parole. Distinguish Between parole and probation.

Q8) Discuss in detail the municipal and international perspectives of victim's right.

Q9) Define Victimology and explain theories of Victimology.

P.T.O.

PART - C

***Q10)*Write short notes any two :** **[2 × 5 = 10]**

a) Deviant Place Theory.

b) Objectives of Indian police system and NHRC guidelines on police-public relations.

c) Structural setup of Parole Boards and their Functions.

d) Impact of Victimization-Physical, Economic and Psychological.

◆ ◆ ◆

CLWP012101 [illegible]

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-3513

[6634]-171
First Year LL.B.
(Three Year Law Course)
LDSE-0607 : PENOLOGY AND VICTIMOLOGY
(2023 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *भाग 'अ' मधील प्रत्येकी 15 गुणांच्या कोणत्याही 2 प्रश्नांची उत्तरे द्या.*
2) *भाग 'ब' मधील प्रत्येकी 10 गुणांच्या कोणत्याही 3 प्रश्नांची उत्तरे द्या.*
3) *भाग 'क' मधील प्रत्येकी 10 गुणांच्या कोणत्याही 2 संक्षिप्त टिपांची उत्तरे द्या.*

<u>*भाग – अ*</u>

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : **[2 × 15 = 30]**

प्रश्न 1) दंडशास्त्राची व्यख्या करा. त्याचे स्वरूप आणि भारतातील गुन्हे नियंत्रण यंत्रणेवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) शिक्षेची व्याख्या करा आणि शिक्षेचे सिद्धांत व प्रकारांवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) राज्य सरकारच्या अंतर्गत पोलीस संघटना आणि पोलिसांची कायदेशीर कार्ये यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) तुरुंग आणि कैद्यांचे प्रकार स्पष्ट करा. तुरुंगातील समस्यांवर सविस्तर चर्चा करा.

<u>*भाग – ब*</u>

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा : **[3 × 10 = 30]**

प्रश्न 5) न्याय मिळण्याच्या संकल्पनेवर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 6) खुल्या तुरुंगाची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. खुल्या तुरुंगाच्या कार्यपद्धतीचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 7) पॅरोलची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. पॅरोल आणि प्रोबेशन यांमधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) पीडितांच्या हक्कांबाबतचे स्थानिक आणि आंतरराष्ट्रीय दृष्टिकोन सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) पीडितशास्त्राचे (Victimology) म्हणजे काय ते परिभाषित करा आणि पीडितशास्त्राचे सिद्धांत स्पष्ट करा.

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:28:38

भाग – क

प्रश्न 10) कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त टिपा लिहा : [2 × 5 = 10]

अ) विचलित स्थान सिद्धांत (Deviant Place Theory).

ब) भारतीय पोलीस यंत्रणेची उद्दिष्ट्ये आणि पोलीस – जनसंपर्कावरील राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाची (NHRC) मार्गदर्शक तत्त्वे.

क) पॅरोल मंडळांची संरचनात्मक रचना आणि त्यांची कार्ये.

ड) पीडित होण्याचे शारीरिक, आर्थिक आणि मानसिक परिणाम.

♦ ♦ ♦

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:28:38

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-3514

[Total No. of Pages : 4

[6634]-172

LL.B.

(First Year of Three - Year Law Course)

LDSE0608 : COMPARATIVE CONSTITUTIONS

(CBCS) (2023 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any TWO questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
2) *Answer any THREE questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
3) *Answer Question No.10 from Part C as directed. Question No.10 is for 10 marks.*

PART - A **[2 × 15 = 30]**

Q1) What are the essential features of federalism? Define "cooperative federalism" and analyse the transition from competitive federalism to cooperative federalism.

Q2) How did judicial review evolve from the UK and the USA? Analyse the impact of judicial review on Indian constitutional growth, referring to major case laws.

Q3) Explain instances when the Supreme Court interpreted the Indian Constitution liberally and when it did not. Why do constitutions usually receive liberal interpretation?

Q4) Compare the procedures for constitutional amendments in India, Australia and the USA. Enumerate some landmark amendments to the American Constitution.

PART - B **[3 × 10 = 30]**

Q5) Explain why the Supreme Court relies on foreign judgments in interpreting the Indian Constitution. Give examples of the application of foreign judgments.

P.T.O.

Q6) In governing nations today, elaborate on the types of constitutions being used.

Q7) How did English Common Law influence the USA and India's constitutions? What is the importance of comparative study in constitution drafting and interpretation?

Q8) Write a detailed note on Dicey's "Rule of Law". How do ordinary laws made by the Parliament of the UK differ from laws enacted by the Parliament of India?

Q9) What is meant by a "non-justiciable" constitution? Analyse the justiciability of the constitutions of the Republic of India and the People's Republic of China.

PART - C

[2 × 5 = 10]

***Q10)* Write Short Notes on (Any Two) :**

a) Forms of Government

b) Doctrine of State Action

c) Checks and Balances in the USA

d) Departure from Foreign Precedents

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-3514

[6634]-172
LL.B.
(First Year of Three - Year Law Course)
LDSE0608 : COMPARATIVE CONSTITUTIONS
(CBCS) (2023 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

CLWP0121012 3.142.18 23/05/2026 09:32:10

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *भाग अ मधून कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांकरिता आहे.*
2) *भाग ब मधून कोणतेही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांकरिता आहे.*
3) *भाग क मधील प्रश्न क्र. 10 दिलेल्या निर्देशानुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्र. 10 10 गुणांकरिता आहे.*

भाग - अ [2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) संघराज्यवादाची आवश्यक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत? "सहकारी संघराज्यवाद" (cooperative federalism) परिभाषित करा आणि स्पर्धात्मक (competitive) संघराज्यवादापासून सहकारी संघराज्यवादाकडे संक्रमणाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) यूके आणि यूएसए पासून न्यायालयीन पुनरावलोकन (judicial review) कसे विकसित झाले? प्रमुख प्रकरणांच्या कायद्यांचा संदर्भ देऊन न्यायालयीन पुनरावलोकनाच्या भारतीय घटनात्मक वाढीवरील परिणामाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) सर्वोच्च न्यायालयाने भारतीय राज्यघटनेचा उदारपणे अर्थ (liberal interpretation) लावला आणि केव्हा केला नाही याची उदाहरणे स्पष्ट करा. संविधानांचा सहसा उदारमतवादी अर्थ का लावला जातो?

प्रश्न 4) भारत, ऑस्ट्रेलिया आणि अमेरिकेतील घटनात्मक सुधारणांच्या (constitutional amendments) प्रक्रियेची तुलना करा. अमेरिकन राज्यघटनेतील काही महत्त्वाच्या सुधारणांची गणना करा.

भाग - ब [3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) भारतीय राज्यघटनेचा अर्थ लावताना सर्वोच्च न्यायालय परदेशी निर्णयांवर का अवलंबून आहे ते स्पष्ट करा. परदेशी निर्णयांच्या उपयोजनाची उदाहरणे द्या.

P.T.O.

प्रश्न 6) आज राज्यकारस्थानी असलेल्या राष्ट्रांमध्यें कोणत्या प्रकारच्या राज्यघटना (types of constitutions) वापरल्या जातात हे तपशीलवार सांगा.

प्रश्न 7) इंग्रजी कॉमन लॉचा यूएसए आणि भारताच्या संविधानांवर कसा प्रभाव पडला? संविधानाच्या मसुद्यात आणि स्पष्टीकरणात तौलनिक अभ्यासाचे महत्त्व काय आहे?

प्रश्न 8) डायसीच्या (Dicey) "कायद्याचे राज्य" (Rule of Law) वर तपशीलवार टीप लिहा. यूकेच्या संसदेने तयार केलेले सामान्य कायदे (ordinary Law) भारतीय संसदेने लागू केलेल्या कायद्यांपेक्षा कसे वेगळे आहेत?

प्रश्न 9) "गैर–न्याय्य" (non-justiciable) संविधान म्हणजे काय? रिपब्लिक ऑफ इंडिया व पीपल्स रिपब्लिक ऑफ चायना यांच्या संविधानांचा न्याय्य (justiciability) बीबींची चर्चा करा.

भाग – क [2 × 5 = 10]

प्रश्न 10) **लघु नोंदी लिहा (कोणतेही दोन) :**

अ) शासनाचे स्वरूप (Forms of Government)

ब) राज्य कारवाईचा सिद्धांत (Doctrine of State Action)

क) यूएसए मध्ये चेकस आणि बॅलन्सस

ड) परदेशी उदाहरणांपासून दूर जाणे (Departure from Foreign Precedents)

CLWP012101 123.63.142.18 23/05/2026 09:32:10

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PF-3782

[6634]-173
F.Y. LL.B.
(First Year of Three Year Law Course)
LGE-0609 : MEDIA LAWS
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any 2 questions from part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 Marks.*
2) *Answer any 3 questions from part 'B ' Each question in part 'B' is for 10 Marks.*
3) *Answer any 2 questions from part 'C'. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART - A [2 × 15 = 30]

Q1) Critically analyse the role and functions of media in a democratic society.

Q2) Trace the historical development of media laws in India before and after independence.

Q3) Discuss the constitutional guarantee of freedom of speech and expression under Article 19(1)(a) and its scope.

Q4) Analyse the relationship between media and criminal law with reference to sedition, obscenity, and defamation.

PART - B [3 × 10 = 30]

Q5) Explain the Libertarian theory and the Social Responsibility theory of the press.

Q6) Discuss international legal instruments on media freedom with reference to UDHR and ICCPR.

P.T.O.

Q7) Examine the Right to Information Act, 2005 and its relevance to the media.

Q8) Discuss the powers and functions of the Press Council of India.

Q9) Explain the concept of Right to Advertise and censorship in India.

PART - C **[2 × 5 = 10]**

Q10) **Write Short notes (Any 2) :**

a) Media and communication

b) Right to circulation

c) Authoritarian theory of the press

d) Sting Operation and Media

⌘⌘⌘

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-3782

[6634]-173

F.Y. LL.B.

(First Year of Three Year Law Course)

LGE-0609 : MEDIA LAWS

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

CLWP012101 123.63.142.18 25/05/2026 09:29:04

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :

1) *भाग अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.*

2) *भाग ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.*

3) *भाग क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.*

भाग - अ [2 × 5 = 30]

प्रश्न 1) लोकशाही समाजात माध्यमांची भूमिका आणि कार्याचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) भारताच्या स्वातंत्र्यापूर्वी आणि नंतरच्या मीडिया कायद्यांच्या ऐतिहासिक विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) कलम 19(1)(अ) अंतर्गत भाषण आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या घटनात्मक हमीबद्दल आणि त्याच्या व्याप्तीबद्दल लिहा.

प्रश्न 4) देशद्रोह, अश्लीलता आणि मानहानीच्या संदर्भात मीडिया आणि फौजदारी कायद्यातील संबंधांचे विश्लेषण करा.

भाग - ब [3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) प्रेसचे लिबरटेरियन (Libertarian) सिद्धांत आणि सामाजिक जबादारी (Social Responsibility) सिद्धांत स्पष्ट करा.

CLWP012101 123.63.142.18 25/05/2026 09:29:04

प्रश्न 6) युडीएचआर (UDHR) आणि आयसीसीपीआर (ICCPR) च्या संदर्भाने मीडिया स्वातंत्र्यावरील आंतरराष्ट्रीय कायदेशीर साधनांवर माहिती लिहा.

प्रश्न 7) माहितीचा अधिकार अधिनियम, 2005 आणि मीडियासाठी त्याची प्रासंगिकता लिहा.

प्रश्न 8) प्रेस कौन्सिल ऑफ इंडियाचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) भारतातील जाहीरातीचा अधिकार आणि सेन्सॉरशि ह्या संकल्पना स्पष्ट करा.

भाग - क

[2 × 5 = 10]

प्रश्न 10) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) मीडिया आणि दळणवळण

ब) प्रसारणाचा अधिकार (Right to circulation)

क) प्रेसचा हुकूमशाही (Authoritarian) सिद्धांत

ड) स्टिंग ऑपरेशन आणि प्रसारमाध्यमे

⌘ ⌘ ⌘

CLWP012101 123.63.142.18 25/05/2026 09:29:04